

धन्यवाद

२०६३ माघमा भएको मधेस विद्रोहसँगै नेपाली मिडियामा मधेस निरन्तर छाइरहेको छ। यसअघि मधेसले यस्तो चर्चा कहिल्यै पाएको थिएन। तर यो माघे विद्रोहअघि तराई-मधेससम्बन्धी सोधहरू नभएका भने होइनन्। हालसम्म प्रकाशित वा अप्रकाशित रूपमा रहेका तिनै सामग्रीहरूको सूचीबद्ध पुस्तक हो तराई-मधेस सन्दर्भ ग्रन्थ। पुस्तक/प्रकाशित सामग्री; अप्रकाशित प्रतिवेदन र कार्यपत्र; किताबको लेख; जर्नलको लेख; शोधपत्र; पत्रपत्रिकाको सामग्री र इन्टरनेटमा उपलब्ध सामग्री गरी पुस्तकमा सात खण्डहरू छन्। पत्रपत्रिका खण्डको लागि मधेस विद्रोहभन्दा अगाडिदेखिकै पत्रपत्रिका हेरिए पनि हामीले निकै थोरै सामग्री मात्र फेला पाय्यौं। त्यसैले यो खण्डका अधिकांश सामग्रीहरू विद्रोह पछिका छन्। त्यस्तै इन्टरनेट खण्डमा पनि मधेस विद्रोह अधिका सामग्रीहरू नगर्न्य मात्रामा छन्। अन्य खण्डमा भने मधेस विद्रोहभन्दा पहिलेका सामग्री नै धेरै छन्।

सन् २००० मै संजोग रूपाखेतीले तथार पारेको ५० पृष्ठको ‘तराई : सन्दर्भ सूची’ स्टडिज इन नेपाली हिस्ट्री एण्ड सोसाइटी जर्नलमा प्रकाशित छ। त्यस्तै मार्टिन चौतारीबाटै प्रकाशित मधेस विद्रोहको नालीबेली (२०६४) पुस्तकमा

ठ • तराई-मधेस सन्दर्भ ग्रन्थ

२०६३ माघको आन्दोलनसम्बन्धी अध्ययन सामग्रीहरू मात्र सूचीकृत गरिएको छ । हामीलाई तराई-मधेसका अध्येता, अनुसन्धाताहरूलाई सहयोग हुने थप सामग्री सहितको अर्को सन्दर्भ ग्रन्थको आवश्यकता महसुस भयो र यी दुई सूचीलाई समेत एकीकृत गरी तयार पारियो यो सन्दर्भ ग्रन्थ ।

संजोग रूपाखेती विशेष धन्यवादको पात्र हुनुहुन्छ, उहाँले तयार पार्नुभएको सन्दर्भ सूचीका अधिकांश सामग्री उहाँको मञ्जुरीसहित हामीले यहाँ समावेश गर्याँ । पुस्तकको परिकल्पनाको चरणदेखि निरन्तर सहयोग गर्ने भास्कर गौतमप्रति हामी कृतज्ञ छौं । हाम्रो काममा सधैँ चासो दिएर विभिन्न तबरबाट सहयोग गर्नु भएका प्रत्यूष वन्त र शेखर पराजुलीप्रति आभारी छौं । पुस्तक आद्योपान्त पढी यसका कमजोरी सच्याउन सहयोग गर्ने देवराज हुमागाईप्रति गुणग्राही छौं ।

सम्पादनको सिलसिलामा शरद घिमिरे, कोमल भट्ट, हर्षमान महर्जन, अनुभव अजित, रश्मि डड्गोल र विमल अर्यालिको सहयोग उल्लेख्य रह्यो । त्यसैगरी मार्टिन चौतारी पुस्तकालयका सहकर्मीहरू निरु भुजेल, प्रभाकर गौतम, कमलादेवी शर्मा, रमिता महर्जन, अर्जुन पन्थी र उपासना पण्डितबाट प्राप्त सहयोगप्रति हामी आभारी छौं । पत्रपत्रिकाका सामग्री फोटोकपी गर्ने र अन्य काममा सहयोग गर्ने बुद्ध श्रेष्ठ र अनिता दुलाललाई धन्यवाद छ ।

सामग्री सङ्कलनको क्रममा त्रिभुवन विश्वविद्यालय केन्द्रीय पुस्तकालयको नेपाल सङ्ग्रह निकै महत्त्वपूर्ण रह्यो । हामीलाई धेरै दिनसम्म पनि दिक्क नमानी सहयोग गर्ने केन्द्रीय पुस्तकालय तथा नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, सोसल साइन्स बहाः, सगरमाथा मल्टिपल कलेज, कान्तिपुर सिटी कलेज र काठमाडौं युनिभर्सिटी स्कूल अफ म्यानेजमेन्ट पुस्तकालयका कर्मचारीलाई धन्यवाद छ । साथै पोखरा विश्वविद्यालयमा भएको शोधपत्रको सूची पठाएर सहयोग गर्ने लाइब्रेरियन हेमन्त कङ्गेलप्रति आभारी छौं ।